Polderen kun je leren!

De kracht van Nederland versterken dat is de nationale opgave waar ons land voor staat

De oproep vanuit de Troonrede was helder. Stap als partijen over je eigen schaduw heen en ga samenwerken om de grootste problemen op te gaan lossen. Het helpt naar mijn idee niet om steeds te roepen dat het Kabinet moet kiezen en dat de VVD het grootste obstakel is in die zin want we kiezen niet voor de koers van PRO.
Ik waag dit te betwijfelen. De VVD is een partij met verstandige mensen die hebben laten zien dat ze kunnen polderen.

Waar we, terecht, wel naar op zoek zijn is de feitelijke onderbouwing van een beleidskeuze. Wil je een ander beleid dat wordt voorgesteld, dat kan, maar kom dan ook met een onderbouwing en geef aan waar de middelen dan vandaan moeten komen of wat je laat vallen voor nu. In die zin helpt de incidentenpolitiek van Hans Spekman in mijn ogen niet. We hoeven geen beleid te maken omdat zorgmedewerker A of havenarbeider B het ergens niet mee eens is. Wel als veel zorgmedewerkers of havenarbeiders last hebben van bepaald beleid en er goede redenen zijn om dat beleid aan te passen. Op incidenten maak je geen beleid.
Op feiten wel. Kom dus met een concreet punt waar je een goed alternatief tegenover kunt zetten. En dat houdt in dat je ook water bij de wijn moet kunnen doen, niet alles valt altijd helemaal jouw kant op.

Nederland is kampioen polderen. We zijn verstandige mensen en we komen er altijd wel uit. Dat polderen kun je leren! Gewoon, luisteren naar elkaar. Niet de hakken in het zand zetten bij voorbaat, maar open staan voor elkaar en vanuit de wil om het op te lossen. Voor ons, als inwoners van Nederland. En voor het land zelf!

Franca Kerstens
Voorzitter LNS
Liberaal Netwerk
Senioren
voorzitter@senioren.vvd.nl

In Memoriam Saskia van Oijen-Lockhorn

Ons bereikte het verdrietige bericht over het veel te vroege overlijden op de leeftijd van 66 jaar van onze oud-collega **Saskia van Oijen-Lockhorn**. Saskia heeft 29 jaar lang de VVD Statenfractie in de Provincie Utrecht ondersteund, waarna ze in 2020 besloot te stoppen.
"Wie haar kende wist dat zij de rots in de branding was "
Het volledige In Memoriam kunt u hier lezen.

Wat bracht Prinsjesdag?

Het was net als in andere jaren weer een goede Prinsjesdag. Het is mooi om te zien, maar ook wil je als burger van dit land, weten wat de plannen van het Kabinet zijn en vooral ook wat zijn de financiële gevolgen voor je eigen portemonnee.

Over de inhoud van de troonrede kwam al heel wat vooraf naar buiten. Uit de troonrede zelf leidde ik af, dat werkenden er iets op achteruit zullen gaan. En dat stond ook in mijn krant, de NRC. Gepensioneerden krijgen meestal een hoger pensioen, maar de ouderenkorting gaat omlaag. Dus tja, dat kan van geval tot geval verschillend uitpakken.

Garantie geven is moeilijk voor een kabinet, maar kijk wel of de gevolgen meevallen zodat gepensioneerden zich willen blijven inzetten voor ons land en ook het gevoel houden dat hun inzet van eerder toch wordt gewaardeerd.

Nu ik dit schrijf staat het Kamerdebat over de begroting op punt van beginnen. Het debat zal niet zo gezellig zijn omdat denk ik alle partijen er stemmen aan willen overhouden.

Helma Neppérus
Oud TK-lid
Bestuurslid LNS
Liberaal Netwerk
Senioren

De volkswil 'zit' in het parlement

Hoe komt de wil van het volk tot uiting? Dat lijkt een simpele vraag. Er zijn immers verkiezingen en daarmee bepalen de kiezers ('het volk') de verhoudingen in de Tweede Kamer. Niettemin is soms het geluid te horen, dat 'de bevolking' toch eigenlijk voor intrekking van de Spreidingswet is of dat het zittende kabinet nog nauwelijks steun heeft. Meningen, gevoelens en peilingen bepalen die opvatting. Het parlementaire stelsel is anders. Het is niet perfect en er zijn wellicht alternatieven, maar geen ervan is beter.

Hoewel er ook aanzienlijke verschillen zijn, is er een parallel te trekken tussen de politieke situatie en verhoudingen na de verkiezingen van 1913 en na die van 2025.

De uitkomst was in beide jaren dat er nauwelijks een parlementair meerderheidskabinet was te vormen. In 1913 had dat gekund als partijen ter rechterzijde (confessionelen) en linkerzijde (liberalen en sociaaldemocraten) een gemengd kabinet hadden gevormd. In 2025-2026 was een meerderheidskabinet denkbaar als vier middenpartijen (D66, VVD, PRO en CDA) samenwerking waren aangegaan.

bron: Beeldbank Nationaal Archief

In 1913 was de uitkomst een liberaal-vrijzinnig extraparlementair kabinet-Cort van der Linden. De sociaaldemocraten hadden wellicht wel kunnen deelnemen, maar de SDAP verkoos vanwege strategische redenen buiten het kabinet te blijven. In 2025-2026 blokkeerde de VVD deelname van GroenLinks-PvdA (PRO), nog voordat onderzocht was of er tot inhoudelijke overeenstemming kon worden gekomen.

Belangrijk was dat premier Cort van der Linden in 1913 ook de 'volkswil' als basis nam voor het kabinetsbeleid.[1)] Wat dat precies inhield bleef enigszins vaag, maar feitelijk bedoelde hij dat ook met opvattingen van de niet-liberale partijen rekening zou worden gehouden. Van der Linden vond dat het kabinet een zelfstandige positie moest innemen ten opzichte van partijen. Dat nam niet weg dat het zoeken naar parlementaire meerderheden noodzakelijk bleef.

Had de Nederlandse politiek zich in de jaren 1901-1913 gekenmerkt door vrij scherpe tegenstelling tussen 'rechts' en 'links' (al viel dat in de praktijk vaak best mee), nu zou meer naar compromissen en consensus worden gezocht. Die opening leidde al einde 1913 tot instelling van 'parlementaire' Staatscommissies die twee grote politieke kwesties, kiesrecht en subsidiëring van het bijzonder onderwijs, moesten gaan beslechten.[2)] Omdat dit grondwetswijziging vergde en er dus een tweederde meerderheid nodig zou zijn, kon dat ook niet anders.

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog veranderde de situatie. Vanaf dat moment werden alle politiek-gevoelige kwesties tijdelijk terzijde geschoven. Wat het regeren overeenkomstig de 'volkswil' concreet betekende, was daarna nog nauwelijks vast te stellen. Er was weinig nieuw beleid.

Tegen het begrip 'volkswil' werd al direct bezwaar aangetekend. Politieke leiders betoogden dat er slechts één middel is waardoor volkswil tot uiting komt. Dat zijn de verkiezingen. Terecht! Zo werkt nu eenmaal het parlementaire stelsel. Voor ieder kabinet is het van belang om meerderheden in het parlement voor zijn voorstellen te verwerven.

Dat het kabinet daarbij niet alleen steun zoekt bij de 'coalitie' of bij welgezinde fracties, is soms noodzakelijk en vaak verstandig. Maar of politieke verhoudingen in de samenleving inmiddels wel of niet zijn verschoven, doet er niet toe. Natuurlijk houdt een verstandig kabinet rekening met geluiden uit de samenleving en gaat het in dialoog met maatschappelijke organisaties. De verhoudingen in het parlement blijven niettemin bepalend, de gehele parlementaire periode (tenzij het vertrouwen wordt opgezegd). Wie dat niet erkent, ondermijnt het parlementaire stelsel.

Aan alternatieven als herhaalde Kamerontbinding (en steeds weer verkiezingen) of (veelvuldige) referenda kleven grote bezwaren. Complexe kwesties zijn bijvoorbeeld

niet tot een eenduidige vraag te herleiden. Een verstandig kabinet zoekt naar parlementaire meerderheden en dat kan alleen via parlementaire compromissen. Dat dit niet eenvoudig is en evenmin altijd populair, is iets anders. Uiteindelijk is dat wel de enige weg naar oplossing van problemen en juist dat is wat 'het volk' bovenal wil.

Door Bert van den Braak 17 juli 2026
PARLEMENT.com Columns
onder redactie van het Montesquieu Instituut
Bewerkt door de redactie van LNS

1) Over Cort van der Lindens idee van volkswil: Johan den Hertog, *Cort van der Linden (1846-1935) Minister-president in oorlogstijd* (Amsterdam 2007), pp. 293-303
2) De Staatscommissie-Bos over het onderwijs bestond geheel uit Kamerleden, in de Staatscommissie-Oppenheim over het kiesrecht waren vijf van de tien leden zittend Tweede Kamerlid.

Box 3 de grabbelton van ?

Box 3, hoe zat het ook alweer?

Het wetsvoorstel voor de Wet werkelijk rendement box 3, dat grotendeels is gebaseerd op een *vermogensaanwasbelasting*, is op 12 februari 2026 aangenomen door de Tweede Kamer.
Hoewel onze partij destijds vóór stemde om het proces niet te blokkeren en al direct heeft aangegeven dat de wet nog niet af was, heeft onze partij zich daarna fel tegen de aanwasbelasting gekeerd, zeker na de arresten van de Hoge Raad en in de wetenschap dat er in de Eerste Kamer geen meerderheid voor was.
Het voorstel ligt nu stil (geparkeerd) in de Eerste Kamer omdat de coalitiepartijen (VVD, D66, CDA) zwaar verdeeld zijn over de financiële en economische gevolgen.

Standpunt van onze partij

De VVD eist een overstap naar een *vermogenswinstbelasting*. Het verschil is cruciaal: bij een aanwasbelasting betaal je jaarlijks belasting over papieren (ongerealiseerde) waardestijgingen van aandelen of vastgoed. De VVD vindt dat

oneerlijk en wil dat beleggers pas afrekenen als zij hun bezit daadwerkelijk verkopen en het geld cash op hun rekening hebben.

De strategie achter het eerst voor stemmen van de wet in de Tweede Kamer is duidelijk. De wet kon daardoor door naar de Eerste Kamer en daar nu nog worden aangepast, dat scheelt tijd en veel discussie in de Tweede Kamer als de wet daar opnieuw behandeld zou moeten worden! Onze Minister van financiën Eelco Heinen heeft aangegeven met een aanpassing van de wet te komen en deze voor het einde van het jaar door de Eerste Kamer te willen loodsen.

Victor Cillekens
Secretaris LNS
Liberaal Netwerk
Senioren
secretaris@senioren.vvd.nl

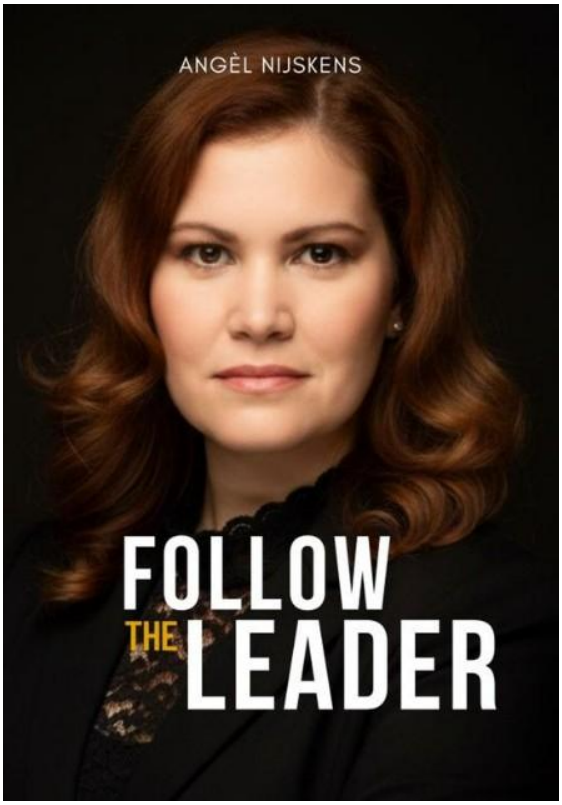
Een jaar na het overlijden van Frits Bolkestein verscheen de langverwachte biografie De ongenaakbare Bolkestein van Dik Verkuil. Dit bijna 800 pagina's tellende boek schetst een verrassend compleet beeld van de politicus én de mens Bolkestein. Was hij werkelijk zijn tijd vooruit, hoe vond hij zijn weg naar de top van de VVD en wat was de blijvende betekenis van de 'methode-Bolkestein'?

Frits werd na zijn overlijden herdacht als een autonome persoonlijkheid die eigenzinnige standpunten innam en op basis van de feiten scherp debatteerde. De necrologieën gaven uiting aan het gevoel dat de Nederlandse politiek sindsdien diep is gezonken. In deze biografie wordt beschreven hoe hij werd wie hij was: een ongenaakbaar man die zijn eigen gang ging. Ook wordt duidelijk hoe hij tegen wil en dank na een matig succesvolle carrière bij Shell en een moeizame start als VVD-politicus erin slaagde het politieke debat in Nederland te domineren. Met zijn opvattingen over immigratie, integratie en de multiculturele samenleving, over Europa en over ontwikkelingssamenwerking bewerkte hij een cultuuromslag. Achteraf valt te constateren dat hij een dam opwierp tegen de populistische vloed die na zijn vertrek Nederland alsnog overspoelde. Of was hij juist de wegbereider van de populisten Fortuyn en Wilders?

Dik Verkuil (1960) is eindredacteur nieuws bij de NOS en auteur van geschiedenisboeken voor het voortgezet onderwijs. Voor zijn biografie over Frits voerde hij tientallen gesprekken met Frits en had hij inzage in zijn privéarchief.
ISBN : 9789044653588

Geplaatst door de redactie van LNS

Follow the Leader

Afgelopen maand ontving de redactie van LNS een uitnodiging van Angèl Nijskens voor de presentatie van haar nieuwe boek in de mooiste boekhandel van de wereld Boekhandel Dominicanen in Maastricht.

Angèl is een goede bekende van de redactie omdat wij in het verleden af en toe hebben samengewerkt. Zij heeft ruim vijftien jaar ervaring op het snijvlak van personal branding, leiderschap, executive presence en reputatiemanagement.
Ze werkte als persvoorlichter voor de VVD in het Europees Parlement, adviseerde CEO's, ondernemers en politici bij campagnes, en runde haar eigen brandingbureau.
Haar motto:
"Personal branding voelt voor veel mensen als zichzelf verkopen. In mijn boek laat ik zien dat het juist gaat over het managen van je reputatie — en dat het zonde is om je visie geheim te houden."

Samenvatting

Bescheidenheid schaadt de mens. Althans, als je écht iets te brengen hebt.
Weet jij diep van binnen dat je een goed verhaal hebt, maar blijf je ermee op de achtergrond? Terwijl jij wacht op het juiste moment, pakt iemand anders wél het podium. Die valse bescheidenheid is in feite een vorm van egoïsme; je onthoudt de wereld jouw waardevolle visie. Daarmee doe je niet alleen jezelf, maar ook je omgeving tekort.

Follow the Leader is een praktische gids waarmee je de regie over je eigen verhaal kunt pakken. Juist in deze tijd van authenticiteitsinflatie, waarin AI en filters imago's moeiteloos oppoetsen, is jouw eigenheid je grootste kapitaal. Dit boek helpt je om de puzzelstukjes die je al in huis hebt — je waarden, je ervaring, je visie — eindelijk goed te leggen. Zodat je een overtuigend verhaal hebt dat staat als een huis.
Je visie is te goed om voor jezelf te houden en nodig om een positieve impact te maken. Dus claim de plek die jouw visie verdient.
Doe het op jouw manier, maar dóé het.

ISBN nr. 9789403906447

Geplaatst door de redactie van LNS

Agenda VVD evenementen

	Startdatum & tijd. oplopend sorteren	Einddatum & tijd. aflopend sorteren	Evenement type. aflopend sorteren
Combitraining (Liberalisme - Presenteren - Debat)	17-10-2026 10:00	17-10-2026 16:00	Training
Hayadag 2026	19-9-2026 09:30	19-9-2026 15:00	Bijeenkomst
Regionale Limburgdag	27-9-2026 11:00	27-9-2026 18:00	Thematisch netwerk evenement
TN Financiën – De financiële keuzes van morgen	3-10-2026 13:00	3-10-2026 17:00	Thematisch netwerk evenement
TN Justitie en Veiligheid: Q&A met minister van Justitie & Veiligheid David van Weel	30-9-2026 18:45	30-9-2026 20:00	Thematisch netwerk evenement
TN LNV: Verdiepingsbijeenkomst Natuur & Stikstof	13-11-2026 11:45	13-11-2026 16:40	Thematisch netwerk evenement
TN LNV: Webinar Dierenbeleid: beschermen waar nodig, beheren waar noodzakelijk	23-9-2026 20:00	23-9-2026 21:30	Thematisch netwerk evenement
TN M&I: Ervaringen van gemeentes met de spreidingswet	26-9-2026 13:30	26-9-2026 16:30	Thematisch netwerk evenement
TN M&I: Integratie	14-11-2026 13:30	14-11-2026 16:30	Thematisch netwerk evenement
Najaarscongres VVD	28-11-2026	28-11-2026	Save the Date
Training Debatteren I	19-12-2026 10:00	19-12-2026 14:00	Training

GEEF HET VUURWERKVERBOD EEN EERLIJKE KANS

Opinie

Op 4 september 2026 publiceerde het blad Binnenlands Bestuur (bereik 350.000 ambtenaren en bestuurders) de opiniebijdrage GEEF HET VUURWERKVERBOD EEN EERLIJKE KANS van LNS bestuurslid Jan Keunen, die oud-hoogleraar oogheelkunde, oud-VVD senator en medeoprichter van het landelijk Vuurwerkmanifest is.

Op 1 augustus ging het landelijk vuurwerkverbod in. Met daarin de mogelijkheid voor burgemeesters een ontheffing te verlenen aan de plaatselijke Oranjevereniging of tennisclub om een kleine hoeveelheid vuurwerk af te steken.

Veel mensen zijn van mening, denken dat het wenselijker was geweest dat het parlement geen ontheffingsmogelijkheid in de wet had opgenomen. Een landelijk verbod zonder lokale uitzonderingen valt beter te handhaven en is een glashelder signaal. Gewoon geen vuurwerk meer en daarmee basta.

Dat vinden de burgemeesters van grote steden als Amsterdam, Rotterdam, Nijmegen, Delft en Arnhem ook. Zij dragen publiekelijk uit de ontheffingsmogelijkheid te boycotten. Voor handhaving van de ontheffing zou niet alleen onvoldoende capaciteit, maar ook onvoldoende middelen beschikbaar zijn. ‘Ik ga mijn uiterste best doen deze regels niet op deze manier door te laten gaan’, zei burgemeester Schouten van Rotterdam in het televisieprogramma Café Kockelmann. Burgemeester Pechtold van Delft doet daar in de Volkskrant een flinke schep bovenop. Hij noemt het vuurwerkverbod een ‘gedrocht van een compromis’ en wil burgers de ruimte geven af en toe ‘wat vuurwerk’ af te steken, mits het niet te gek wordt.

Volgens Jan Keunen is dat te kort door de bocht gedacht. Hij noemt de mogelijkheid voor lokale ontheffing juist essentieel. Hij wijst erop dat de uitzondering tot stand kwam via een amendement van Tweede Kamerlid Mirjam Bikker (ChristenUnie). Zij wilde dat ondanks het verbod er ruimte bleef voor lokaal maatwerk. Een ruime Kamermeerderheid stemde hier mee in om 1. het verbod politiek haalbaar te maken, 2. de lokale autonomie te versterken, 3. maatschappelijk draagvlak te creëren en 4. de handhaafbaarheid te vergroten. Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Veiligheidsberaad en het Nederlands Genootschap van Burgemeesters stemden in met de ontheffingsmogelijkheid. De regering werkte daarna de voorwaarden en praktische regels verder uit.

Voorlopig lijkt er weinig reden voor alle ophef. Het AD meldde 18 juli dat bij navraag in vijftig gemeenten vrijwel nergens een ontheffingsaanvraag was ingediend. Uit een enquête van de krant bleek dat een kwart van de gemeenten geen ontheffingen zal toestaan. Of deze gemeenten al vuurwerkshows of andere evenementen als vreugdevuren organiseren en daarom van de ontheffing afzien, is niet bekend.

Ja, de ontheffingsmogelijkheid levert inderdaad extra werk op. Maar dat geldt volgens Jan Keunen voor iedere oudejaarsnacht. Laten we vooral niet vergeten waar we vandaan komen. Kritiek mag, en bestuurlijke keuzes zijn nodig. Maar wie verantwoordelijk is voor de openbare orde, moet de ontheffing niet afschilderen als onwerkbaar. Dat wekt bij het publiek de indruk dat het vuurwerkverbod zelf onuitvoerbaar is. Zeker bij dit moeizaam tot stand gekomen besluit, waarbij traditie en sociale druk de naleving toch al bemoeilijken. Keunen pleit er daarom voor dat bestuurders het verbod een eerlijke kans geven. Handhaving, voorlichting en alternatieven als de vrije bestuurlijke keuze van de burgemeester voor wel of geen ontheffing, zijn essentieel om het verbod te laten slagen. Alleen door er constructief mee aan de slag te gaan, ontstaat een breed maatschappelijk draagvlak voor nieuwe, veilige overgangsrituelen in de oudejaarsnacht.

Em.prof.dr. J.E.E. (Jan) Keunen
Oogarts Radboudumc Nijmegen
Oud senator VVD
Lid LNS
Liberaal Netwerk
Senioren

We moeten meer gaan bewegen

Bewegen is gezond en sporten ook. Ik genoot eind augustus van het wereldkampioenschap roeien op de Bosbaan in Amsterdam. Ik dacht ook, eigenlijk zou ik zelf weer moeten gaan roeien. Er zijn heel wat ontwikkelingen geweest. Anders dan vroeger is de macht van het Oostblok minder geworden en komen westerse landen dus verder.
Er moeten wel goede dopingcontroles zijn, want de sport moet wel eerlijk verlopen.
Laat landen en sportbonden daar opletten. De politiek heeft wat dat betreft ook een rol . Er zal toezicht moeten zijn en het sporten moet gestimuleerd worden.
Je kunt ook gewoon zelf wat doen door meer te bewegen, denk aan meer wandelen en fietsen. Dat geldt voor jongeren, maar ook voor ouderen. Maar, breng er verslag over uit en noem het ook bij de dokterscontrole als vast onderwerp.
Ik ga vanmiddag koffie drinken in mijn mooie dorp Voorschoten, maar die koffie krijg ik pas als ik een stuk heb gelopen.

Helma Neppérus
Oud TK-lid
Bestuurslid LNS
Liberaal Netwerk
Senioren

Senioren verdienen een passende woning en Nederland verdient doorstroming

Een kwart wil verhuizen, maar slechts vier procent doet het

Een kwart van de 65-plussers wil verhuizen, maar slechts vier procent doet dat daadwerkelijk. Dat is niet alleen een probleem voor senioren zelf. Het zet de hele woningmarkt op slot. Wanneer een oudere niet kan doorstromen naar een passende woning, komen gemiddeld drie tot vijf andere verhuizingen evenmin op gang.
Het VVD Liberaal Netwerk Senioren vindt dat dit anders moet. Senioren moeten de vrijheid hebben om te kiezen voor een woning die past bij hun levensfase, zonder dat een gebrek aan aanbod, ingewikkelde regels of financiële barrières hen daarin belemmert.

Bouwen waar behoefte aan is

Een belangrijke oorzaak van het probleem is het tekort aan geschikte seniorenwoningen. Volgens gegevens van CBRE zouden tot 2030 ongeveer 290.000 seniorenwoningen moeten worden gebouwd. In 2024 kwamen er volgens CBRE echter slechts 4.000 bij. Daarbij sluit het aanbod onvoldoende aan op de vraag. Veel beleidsmaatregelen sturen vooral op sociale huur en middenhuur, terwijl meer dan de helft van de 55-plussers een koopwoning heeft en juist belangstelling heeft voor woningen in het midden- en hogere segment. Wij vinden daarom dat niet de overheid, maar de woonwens van mensen veel meer leidend moet zijn. Bouw woningen waar vraag naar is, in verschillende prijsklassen en op locaties waar senioren daadwerkelijk willen wonen.

Doorstroming is de sleutel

Senioren die verhuizen laten vaak een grotere woning achter. Volgens de CBS-cijfers zorgt een nieuwbouwwoning gemiddeld voor 1,8 vrijkomende bestaande woningen in de verhuisbewegingen die daarop volgen. Bij vrijstaande nieuwbouw ligt dat op 2,7 en bij appartementen op 1,4.
Dat betekent dat investeren in geschikte seniorenwoningen niet alleen senioren helpt. Het zorgt voor een keten van verhuizingen waar ook gezinnen en starters van profiteren. Daarom pleiten wij voor minimaal 60.000 passende seniorenwoningen per jaar, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar de daadwerkelijke vraag.

Ook financiële regels moeten veranderen

De woningmarkt kent bovendien financiële drempels voor ouderen. Bij een hypotheekaanvraag wordt bij iemand van bijvoorbeeld 57 jaar al rekening gehouden met het toekomstige pensioeninkomen. Daardoor kan de leencapaciteit aanzienlijk lager uitvallen. Ook voor overbruggingsleningen gelden op hogere leeftijd strengere voorwaarden, zelfs wanneer sprake is van een grotendeels afbetaalde woning met aanzienlijke overwaarde. Dat vinden wij niet liberaal en niet logisch. Wie voldoende inkomen, vermogen en overwaarde heeft, moet de ruimte krijgen om zelf keuzes te maken. Leeftijd mag niet automatisch een onnodige financiële belemmering worden. Wij willen daarom dat banken en regelgeving meer kijken naar de werkelijke financiële positie van de aanvrager, in plaats van uitsluitend naar leeftijdsgrenzen.

Wonen betekent meer dan vier muren

Een geschikte seniorenwoning staat wat ons betreft niet ergens aan de rand van de stad. Senioren willen wonen dichtbij winkels, openbaar vervoer, zorg, familie, vrienden en voorzieningen. Daarom zien wij veel mogelijkheden in geclusterde woonvormen waarin mensen zelfstandig wonen, maar waar ontmoeting en ondersteuning dichtbij zijn. Dat kan vereenzaming tegengaan en maakt het bovendien mogelijk om zorg efficiënter te organiseren.

Wat moet er volgens ons gebeuren?

- Veel meer seniorenwoningen, passend bij de daadwerkelijke vraag en in verschillende prijsklassen.
- Bouwen op de juiste plaatsen, dichtbij winkels, openbaar vervoer, zorg en sociale contacten.
- Meer ruimte voor koopwoningen, naast sociale huur en middenhuur.
- Aanpassing van hypotheek- en overbruggingsregels, zodat leeftijd niet onnodig bepalend is voor de financieringsmogelijkheden.
- Geclusterde woonvormen stimuleren, zodat zelfstandig wonen, ontmoeting en zorg goed gecombineerd kunnen worden.
- Doorstroming centraal stellen in het woningbouwbeleid.

Onze conclusie

De woningmarkt lossen we niet op door alleen maar méér woningen te bouwen. We moeten vooral de juiste woningen bouwen voor de mensen die ze nodig hebben. Senioren willen vaak best verhuizen. Zij vragen geen voorkeursbehandeling, maar een passend alternatief en de vrijheid om daar zelf voor te kiezen.
Als we senioren helpen doorstromen, komt de hele woningmarkt in beweging. Een passende woning voor een senior kan immers een woning vrijmaken voor een gezin, dat op zijn beurt weer ruimte creëert voor een starter. Daarom zegt het VVD Liberaal Netwerk Senioren: geef senioren keuzevrijheid, bouw woningen waar behoefte aan is en maak doorstroming weer mogelijk. Dat is goed voor senioren, goed voor gezinnen, goed voor starters én goed voor Nederland.
Gegevensbron: CBRE
Bestuur VVD Liberaal Netwerk Senioren LNS

Kabinet onderzoekt ruimere hypotheekmogelijkheden voor senioren

Het kabinet wil onnodige financiële belemmeringen voor ouderen die naar een passende woning willen verhuizen zoveel mogelijk wegnemen. Daarbij wordt onder meer gekeken naar overbruggingsfinanciering, een doorstroomhypotheek en de gevolgen van het toezicht op aflossingsvrije hypotheken.

Bij een reguliere, langlopende hypotheek blijft het inkomen leidend. Om de hypotheeklasten langdurig te kunnen dragen, moeten voldoende bestendige inkomsten aanwezig zijn. Bij kortlopende financiering die uit de verkoopopbrengst van de huidige woning wordt afgelost, kan volgens het kabinet wel meer gewicht worden toegekend aan vermogen en onderpand. De huidige regels bieden hiervoor al ruimte.

Uit cijfers van het CBS blijkt dat woningeigenaren van 65 jaar en ouder op 1 januari 2024 gemiddeld ongeveer € 374.000 overwaarde hadden. De totale overwaarde van deze groep bedroeg ongeveer € 540 miljard.

Doorstroomhypotheek

Het kabinet werkt daarnaast aan de uitvoering van de motie-Steen c.s. om een doorstroomhypotheek mogelijk te maken. Daarbij wordt onderzocht in welke situaties het bestaande hypotheekaanbod onvoldoende aansluit bij de financieringsbehoefte van senioren. Ook worden de kenmerken en randvoorwaarden nader uitgewerkt, waaronder de looptijd, de wijze waarop overwaarde en onderpand kunnen worden betrokken bij de beoordeling, de betaalbaarheid en de aflossing. Uiterlijk in het voorjaar van 2027 ontvangt de Kamer een implementatieplan.
Ook wordt verkend of rentebijschrijving bij tijdelijke doorstroomfinanciering mogelijk is. Dit kan de tijdelijke maandlasten beperken, maar maakt de financiering waarschijnlijk uiteindelijk duurder.

Aflossingsvrije hypotheken

DNB heeft banken gewezen op de extra risico's van aflossingsvrije hypotheken. Verschillende banken hebben daarop hun beleid aangescherpt. Deze aanscherpingen kunnen gevolgen hebben wanneer consumenten hun hypotheeksituatie willen wijzigen, bijvoorbeeld bij verhuizing. De AFM benadrukt dat bestaande klanten met een aflossingsvrije hypotheek zorgvuldig moeten worden behandeld en niet onevenredig mogen worden getroffen door maatregelen om risico's te beheersen.
Door Sharog Susani 2 september 2026
Bron: Antwoorden op Kamervragen over speciale hypotheekregels voor ouderen, nr. 2026Z15958

AOW en doorwerken na de AOW-gerechtigde leeftijd

Doorwerken na je AOW wordt de norm in cao's

Doorwerken na je AOW-leeftijd verschuift in Nederland in rap tempo van uitzondering naar vaste cao-afspraak. In de eerste helft van 2026 zijn al in elf van de 214 cao-akkoorden regels vastgelegd voor mensen die na hun pensioen willen doorwerken, aldus het AD. Volgens werkgeversvereniging AWVN spelen de personeelstekorten en de vergrijzing een grote rol. Bovendien: de zestiger van nu is niet meer de zestiger van twintig jaar geleden.

Het mes snijdt aan twee kanten: werkgevers proberen ervaren krachten langer vast te houden en veel werknemers willen zelf nog actief blijven. Een kwart van de werkgevers vraagt AOW-gerechtigde werknemers langer door te werken, of werft hen actief, schrijft AWVN in de nieuwe tussenevaluatie over het cao-jaar 2026.

De krappe arbeidsmarkt verklaart eigenlijk alles stelt de AWVN. Werkgevers kijken: hoe waardevol zijn deze mensen nog? Ouderen, met hun ruime ervaring, kunnen bijv. ingezet worden als coach van nieuwe collega's. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt is de werkbelasting in veel bedrijven groot. Veel tijd voor goed inwerken is er niet. Dan zijn de ervaren ouderen een uitkomst.

Wel is het nog zo, dat in Cao's op voorstellen van de werkgevers is opgenomen dat bij het bereiken van de AOW-leeftijd het dienstverband eindigt. Of er daarna weer een nieuw dienstverband wordt aangegaan hangt af of de werkgever dat wil en of de gepensioneerde dat wil.

Bronnen:
AOW.nu
Seniorenjournaal.nl
Bewerkt door de redactie van LNS

Verhoging erfbelasting slecht idee

Opinie

Erfbelasting wordt vaak verdedigd als een correctie op vermogen dat iemand “zomaar” in de schoot geworpen krijgt. Maar achter die redenering schuilt een merkwaardige vorm van jaloezie: niet de vraag wat een familie generaties lang heeft opgebouwd staat centraal, maar hoeveel daarvan bij overlijden nog mag worden doorgegeven. Nederland behoort daarbij tot de landen die relatief zwaar aan erfenissen komen. Juist daarom is het onverstandig de erfbelasting nog verder te verhogen.

Eén erfenis, vier Europese uitkomsten

De Europese Unie kent geen gezamenlijk beleid voor erfbelasting. Lidstaten maken hun eigen keuzes en de verschillen zijn aanzienlijk. Van de 27 EU-lidstaten hadden volgens een studie in opdracht van de Europese Commissie achttien landen een erfbelasting of successierecht; negen landen kenden geen van beide.

Die verschillen worden duidelijk wanneer dezelfde nalatenschap langs verschillende nationale meetlatten wordt gelegd. In sommige landen wordt een aanzienlijk deel van het geërfde vermogen door de overheid belast, terwijl andere landen nauwelijks of helemaal geen erfbelasting heffen.

Ook binnen Europa lopen de verschillen bij erfenissen van andere familieleden sterk uiteen. Dezelfde familieband en hetzelfde vermogen kunnen dus leiden tot een totaal andere rekening van de fiscus.

Het laat zien dat erfbelasting niet alleen een financieel instrument is, maar ook een politieke keuze over familie, verantwoordelijkheid en eigendom. Sommige landen

zien een erfenis vooral als een onverdiend voordeel. Andere beschouwen het als de laatste voortzetting van ouderlijke zorg. Weer andere landen vinden dat de overheid zich bij de overgang van familievermogen zo veel mogelijk afzijdig moet houden.

Nederland aan de zware kant

Nederland staat in die Europese vergelijking nadrukkelijk aan de zware kant. Volgens de actuele Europese vergelijking van de Tax Foundation kent Nederland erfbelasting met tarieven van 10 tot 40 procent. Voor kinderen en partners geldt een lager tarief dan voor andere verkrijgers, maar ook binnen de familie kan de aanslag aanzienlijk zijn.

Een oudere Europese studie laat zien hoe verschillend de uitgangsposities in Europa zijn. Nederland belastte in de toenmalige tariefstructuur verkrijgingen van kinderen met 10 procent tot een bepaalde grens en 20 procent daarboven. Voor andere verkrijgers liepen de tarieven op tot 30 en 40 procent. Sindsdien zijn tarieven, vrijstellingen en grondslagen gewijzigd, maar de Europese kern van de vergelijking blijft overeind: Nederland behoort niet tot de landen die de overgang van vermogen naar de volgende generatie licht behandelen.

Daar komt bij dat de Nederlandse staat een erflater niet altijd snel loslaat. Wie uit Nederland emigreert, kan onder de zogenoemde tienjaarsfictie nog geruime tijd met Nederlandse heffing te maken krijgen. In de Europese studie werd vastgesteld dat alleen Duitsland en Griekenland een vergelijkbare fictie kenden, maar daar ging het om een periode van vijf jaar in plaats van tien.

De gemiddelde erfenis is geen miljoen

Het beeld dat bij het debat over erfbelasting soms ontstaat, is dat een erfenis al snel om enorme bedragen draait. De Nederlandse cijfers geven echter een veel genuanceerder beeld.

Het gemiddelde nagelaten vermogen per overledene bedroeg volgens voorlopige CBS-cijfers over 2023 ongeveer **€ 199.000**. Dat gemiddelde zegt echter niet dat de meeste mensen bijna twee ton nalaten. Grote vermogens en woningen met een hoge waarde trekken het gemiddelde sterk omhoog. De **mediaan ligt rond € 45.200**. Dat betekent dat de helft van alle nalatenschappen lager ligt dan dit bedrag.

Een gemiddelde nalatenschap van € 199.000 moet bovendien in het juiste perspectief worden geplaatst. Een belangrijk onderdeel van het vermogen bestaat uit de eigen woning. Ongeveer twee derde van de overledenen met vastgoed laat een eigen huis na. De gemiddelde waarde van zo'n woning bedraagt bijna **€ 296.600**, waarbij de hypotheek nog in mindering moet worden gebracht. Daarnaast bedraagt het gemiddelde aan spaargeld en banktegoeden ongeveer **€ 46.800**. Verder kunnen effecten, ondernemingsvermogen en andere bezittingen deel uitmaken van de nalatenschap.

Daarmee wordt ook duidelijk waarom het gemiddelde erfbedrag van € 199.000 niet simpelweg kan worden opgebouwd door € 296.600 aan woningwaarde en € 46.800 aan spaargeld bij elkaar op te tellen. De woningwaarde is een brutowaarde waarvan de hypotheek nog afgaat en de verschillende gemiddelden hebben niet noodzakelijk betrekking op exact dezelfde groep nalatenschappen. Wel laten de cijfers zien waar het vermogen vooral in zit: **een woning, spaargeld en banktegoeden, aangevuld met overige bezittingen zoals effecten en ondernemingsvermogen**.

Het verschil tussen gemiddelde en mediaan is hierbij essentieel. Wie uitsluitend naar het gemiddelde kijkt, kan gemakkelijk de indruk krijgen dat een erfenis van bijna twee ton heel gebruikelijk is. De mediaan van circa € 45.200 laat een ander beeld zien: een groot deel van de nalatenschappen is relatief bescheiden.

Juist daarom is het de vraag of verdere verhoging van de erfbelasting wel de juiste weg is. Een extra belasting op nalatenschappen raakt immers niet alleen zeer vermogende families, maar kan ook gewone gezinnen treffen die gedurende hun leven een woning hebben gekocht, hebben afgelost en hebben gespaard om iets aan hun kinderen na te laten.

De opbrengst is beperkt

Voorstanders van een hogere erfbelasting wijzen begrijpelijkerwijs op de schatkist. Maar de statistieken laten zien dat erfbelasting in macro-economisch opzicht een kleine belastingbron is. De Europese Commissie concludeerde dat inkomsten uit erf- en boedelbelasting in de EU minder dan 0,5 procent van de totale belastinginkomsten vormden.

Ook internationaal is het beeld vergelijkbaar. De OESO adviseert wel een verhoging, maar becijferde dat erf-, boedel- en schenkbelastingen gemiddeld slechts ongeveer 0,36 procent van de totale belastinginkomsten opleveren in de OESO-landen. Onder de landen die deze belastingen heffen, ligt het gemiddelde op ongeveer 0,51 procent. In slechts enkele landen komt het aandeel boven 1 procent uit.

Nederland brengt met erfbelasting dus geld op, maar het is geen dragende pijler onder de overheidsfinanciën. Dat maakt de vraag des te belangrijker of een verdere verhoging wel verstandig is. Een maatregel die relatief weinig extra inkomsten oplevert, kan tegelijkertijd grote gevolgen hebben voor bedrijfsopvolging, vermogensplanning en de bereidheid om vermogen in Nederland op te bouwen.

Geld voor de volgende generatie

Een erfenis verdwijnt niet in een zwart gat. Het geld en andere vermogen komen doorgaans terecht bij kinderen, kleinkinderen of andere familieleden. Zij kunnen het gebruiken voor een woning, studie, onderneming of andere uitgaven. Daarmee kan vermogen opnieuw een economische functie krijgen.

Dat is precies de reden om voorzichtig te zijn met verdere verhoging. Wie na een leven van werken, sparen en investeren vermogen overdraagt, doet meer dan een bedrag op een bankrekening zetten. Hij geeft de volgende generatie ruimte om een huis te kopen, een studie te bekostigen, een onderneming voort te zetten of financiële tegenvallers op te vangen.

Ook de samenstelling van de gemiddelde nalatenschap maakt duidelijk dat het niet uitsluitend om vrij beschikbaar geld gaat. Een aanzienlijk deel van het vermogen zit in de eigen woning. Daarnaast zijn er spaargelden en banktegoeden en kunnen er effecten, ondernemingsvermogen en andere bezittingen zijn.

Een extra verhoging kan bovendien leiden tot meer ingewikkelde constructies en meer ontwijkgedrag. De Europese Commissie wees al op problemen rond grensoverschrijdende erfenissen en dubbele belasting. In de EU bestaan verschillende aanknopingspunten — woonplaats, nationaliteit en de plaats waar bezittingen zich bevinden — waardoor dezelfde nalatenschap in sommige situaties door meer dan één land kan worden belast.

Geen jaloeziebeleid

Het debat over erfbelasting moet daarom niet worden gevoerd vanuit de gedachte dat iedereen die erft verdacht is. Vermogen is niet per definitie een cadeau van de samenleving aan een luie erfgenaam. Het kan het resultaat zijn van tientallen jaren arbeid, ondernemerschap, zuinigheid en het dragen van risico's.

Dat geldt ook voor een gewone koopwoning. Een huis dat uiteindelijk onderdeel wordt van een nalatenschap, vertegenwoordigt vaak tientallen jaren werken, sparen en aflossen. Hetzelfde geldt voor spaargeld dat stap voor stap is opgebouwd. Dat vermogen is niet ineens ontstaan op de dag dat iemand overlijdt.

Erfbelasting mag een plaats hebben in het belastingstelsel. Maar zij moet redelijk blijven en rekening houden met familiebanden, bedrijfscontinuïteit en de economische gevolgen op lange termijn. Nederland heft al relatief zwaar in vergelijking met veel andere Europese landen en haalt er bovendien slechts een beperkt aandeel van zijn totale belastinginkomsten uit.

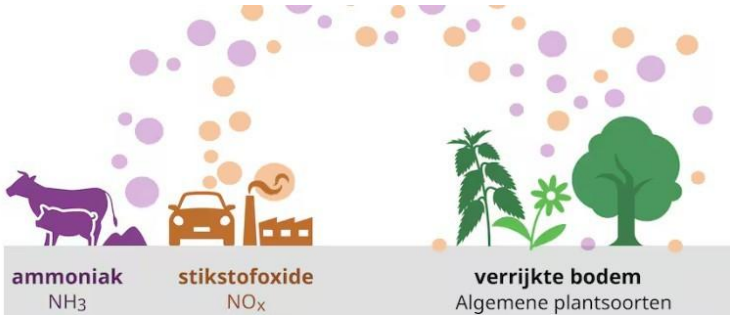
De conclusie ligt dan voor de hand. De erfbelasting brengt geld op, maar het grootste economische belang ligt bij wat er daarna met het resterende vermogen gebeurt. Dat geld komt bij de komende generatie terecht, wordt besteed, geïnvesteerd en opnieuw onderdeel van de economie. Wie dat vermogen nog verder afroomt, haalt niet alleen geld uit een familie; hij haalt het ook weg uit de volgende ronde van ondernemerschap, woningbouw en consumptie.

Erfbelasting is daarom geen instrument om afgunst politiek te belonen. Nederland zou haar niet verder moeten verhogen. Minder jaloezie, meer vertrouwen in de volgende generatie — dat zou pas een verstandige fiscale erfenis zijn.

Victor Cillekens
Secretaris LNS
Liberaal Netwerk
Senioren
secretaris@senioren.vvd.nl

Nieuws van het Thematisch netwerk LNV

Het zal jullie vast niet zijn ontgaan dat er veel gedoe is over de stikstofbrief van het kabinet d.d. 26 juni jl..
Ondertussen wordt zonneklaar dat gebiedsgerichte aanpak de sleutel is waarbij er een paar randvoorwaarden zijn:

1. Het gaat niet alleen over stikstof maar ook over bodemgesteldheid en hydrologie
2. De monitoring van natuurwaarden moet daadwerkelijk gemeten worden en niet op grond van (ondeugdelijke) modellen.
   (probleempje; in het verleden zijn monitoringsresultaten niet consequent en te weinig ingevoerd en bijgehouden)
3. De klimaatverandering beïnvloed de haalbaarheid van (wens) natuurdoelen voor de Natura en NNN-gebieden (Nationaal Netwerk Natuur, vroeger EHS) Maar daarover hoor je (nog) niemand. Je zult derhalve de natuurdoelen in de Besluiten van de gebiedsaanwijzingen moeten bijstellen!
4. Als overheid mag je, na jarenlang trekken aan vruchteloze ontwikkelingen, op zeker moment natuurdoelen afvoeren van Brussel en het Europees Hof van Justitie, mits nadrukkelijk ecologisch gemotiveerd!

Voorts zijn we blij met een doortastende VVD staatssecretaris Natuur Silvio Erkens, die nu duidelijk datgene doet dat ook Brussel al jaren betoogt; voor grote carnivoren zoals de wolf mag je internationale beheerafspraken maken.

Daarnaast is er m.b.t. doorgeschoten soortbescherming van vogels onlangs ook een belangrijk uitspraak geweest door het Europees Hof van Justitie (C-131/24) waarin nadrukkelijk het Hof stelt dat:

- Vogelbescherming ziet op de gehele populaties soort en niet op een enkel exemplaar
- Populaties mogen dus beoordeeld worden op hun 'gunstige staat' in elk gebied, waar zij zich wensen te vestigen
- Er wordt rekening gehouden met ecologische, wetenschappelijke en culturele eisen,- en economische en recreatieve omstandigheden
- Wetenschappelijk bewijs mag op basis van expert judgement en hoeft niet na omvangrijk wetenschappelijk onderzoek te worden gebaseerd.

Daarom voor de liefhebbers onder jullie; welkom op onderstaande meetings.
En mocht het naar meer smaken; wordt (gratis) lid van het Thematische Netwerk LVN en blijf op de hoogte van onze zoommeetings (inschrijven via mijnvvd.nl).

Op 23 september is er **voor netwerkleden** een zoommeeting over Liberaal Dierenbeleid met Renate den Hollander en op 28 oktober eentje
over de footprint bij land-en tuinbouw met Wim Meulenkamp.

Openbare bijeenkomsten:

11 september | In gesprek met Renate den Hollander over het stikstofdossier (reeds plaats gevonden)

Op 11 september gaan we van 14.30 tot 16.00 uur in de regio Amersfoort in gesprek met Tweede Kamerlid Renate den Hollander over de actuele ontwikkelingen in het stikstofdossier. Centraal staat de vraag wat de recente ontwikkelingen betekenen voor de agrarische praktijk en hoe we ervoor zorgen dat vergunningverlening weer op gang komt.
Aanmelden kan via Mijn VVD. Voor deelname wordt een eigen bijdrage van € 10,- gevraagd. *De exacte locatie volgt na aanmelding.*

13 november | Verdiepingsbijeenkomst Natuur & Stikstof

De kabinetsbrief van 26 juni, de discussie over het intrekken van natuurvergunningen en het Rapport Verbinding in Verwarring hebben de afgelopen periode veel discussie opgeroepen. Uit het laatste overleg tussen LTO en de minister blijkt dat de nadruk blijft liggen op gebiedsgerichte gesprekken. Daarnaast staat in oktober de behandeling van het eerste concept van het natuurplan op de agenda.

Reden genoeg om de verschillende ontwikkelingen op een rij te zetten. Tijdens deze verdiepingsbijeenkomst voorzien we VVD-bestuurders en andere geïnteresseerde netwerkleden van de actuele feiten, juridische inzichten en politieke stand van zaken rondom het natuur- en stikstofdossier.
Op 13 november organiseren we een bijeenkomst in Hilversum.

Programma:
11.45 uur – Inloop
12.00 – 12.30 uur – Lunch
12.45 – 14.15 uur – Ronde 1
14.15 – 14.50 uur – Pauze
15.00 – 16.30 uur – Ronde 2
16.30 uur – Plenaire afsluiting
In de eerste zaal geeft Renate den Hollander een toelichting op de laatste politieke en procedurele ontwikkelingen in Den Haag en beantwoordt zij vragen.
In de tweede zaal neemt Harm Borgers, jurist en mede-auteur van het rapport Verbinding in Verwarring, ons mee in de juridische handvatten voor gebiedsgerichte gesprekken binnen het stikstof- en natuurdossier.
Aanmelden kan vanaf nu via Mijn VVD. Voor deelname aan de verdiepingsbijeenkomst wordt een eigen bijdrage van € 25,- gevraagd. Dit bedrag is inclusief lunch.

Monique Boskma
Oud voorzitter en oprichter
Liberaal Netwerk
Senioren
Oud VVD Statenlid
Lid LNS

Opinie

Het debat moet niet alleen over aantallen gaan maar over de toekomst van Nederland

Afbeelding: V. Cillekens ©

Wat is de Nederlandse identiteit ons nog waard? De discussie daarover verhardt. Het gaat om vrijheid, tolerantie, veiligheid en het gevoel van verbondenheid – dingen die mensen niet kwijt willen raken. Achter die onrust schuilt vooral één zorg: het gevoel dat immigratie ongestuurd verloopt en dat niemand precies weet waar dat toe leidt. Een meerderheid van de Nederlanders vindt dat de immigratie moet afnemen. Woningnood en de druk op voorzieningen spelen daarbij een rol, maar minstens zo zwaar weegt het onbehagen over het tempo waarin het land van karakter verandert. Toch gaat het politieke debat vrijwel uitsluitend over aantallen: hoeveel asielzoekers komen erbij, hoeveel arbeidsmigranten laten we toe? Dat is te smal.

De maatschappelijke verandering van morgen wordt niet in de eerste plaats bepaald door hoeveel mensen er bijkomen, maar door de vraag hoe nieuwkomers zich blijvend verhouden tot de waarden van het land waarin zij zijn beland. Bevolkingsgroei, economische noodzaak en inburgering horen daarom in één adem besproken te worden – niet als losse dossiers.

Nut en noodzaak: waarom Europa op immigratie rekent

Dat immigratie economisch iets oplost, is geen bijverschijnsel van beleid maar het uitgangspunt ervan. Uit het Demografierapport 2026 van de Europese Commissie blijkt hoe rechtstreeks Brussel migratie inzet tegen vergrijzing en krimp. In 2024 werden in de EU 3,55 miljoen kinderen geboren, tegen 6,8 miljoen in 1964. Het gemiddeld kindertal per vrouw is gedaald naar 1,34, terwijl ongeveer 2,1 nodig is om de bevolking op eigen kracht op peil te houden. Sinds 2012 sterven er jaarlijks meer Europeanen dan er worden geboren (Europese Commissie, Demografierapport 2026).

Wat de EU-bevolking nog laat groeien, is vrijwel volledig immigratie. In 2024 vestigden zich 4,2 miljoen mensen van buiten de EU in de lidstaten, tegenover 1,6 miljoen vertrekkers. Begin 2025 woonden 46,7 miljoen buiten de EU geboren mensen binnen de Unie, oftewel 10,4 procent van de bevolking. Eurostat rekent structureel met voortgaande immigratie tot 2100 en telt bij elke daling van de beroepsbevolking automatisch immigratie op ter grootte van een tiende van die daling. Zonder migratie zou de EU in 2100 zo'n 130 miljoen inwoners minder tellen. Brussel noemt legale migratie uitdrukkelijk één van de antwoorden op arbeidsmarkttekorten, onder meer via afspraken met landen buiten de EU en een digitaal platform dat bedrijven aan buitenlandse werknemers koppelt.

Opvallend is wat er niet gebeurt: het geboortecijfer optrekken naar een niveau waarop de bevolking zichzelf in stand houdt, wordt in Brussel niet als reële hoofddoelstelling behandeld. Een lager geboortecijfer is een gegeven waaraan Europa zich aanpast, geen probleem dat het actief bestrijdt met steun voor jonge gezinnen. Daarmee is de ‘noodzaak’ van immigratie voor een belangrijk deel een politieke keuze en geen natuurwet – en dat maakt haar bespreekbaar.

Wat de CBS-cijfers laten zien: werk, maar traag en na jaren

Voor Nederland is er goed cijfermateriaal over hoe het statushouders – mensen met een verblijfsvergunning asiel – op de arbeidsmarkt vergaat. Uit het onderzoek Asiel en Integratie van het CBS blijkt dat economische zelfredzaamheid er wel komt, maar traag. Twee jaar na het krijgen van hun verblijfsvergunning had 89 procent van de statushouders uit de groep immigranten 2014 een uitkering als belangrijkste inkomstenbron; van de groep 2021 was dat aandeel twee jaar na de vergunning gedaald tot 73 procent (CBS, Asiel en Integratie 2025). Van de statushouders uit de groep 2014 had na negen jaar 38 procent werk als voornaamste inkomstenbron en 25 procent nog een uitkering; het aandeel met werk als hoofdinkomen loopt gestaag op naarmate mensen langer in Nederland zijn (CBS, Asiel en Integratie 2025). Volgens dezelfde CBS-studie heeft na negen jaar 55 procent van alle statushouders van 18 tot 65 jaar betaald werk, veelal in deeltijd en met een tijdelijk contract.

Recentere groepen komen sneller aan de slag: van de statushouders die in 2024 hun vergunning kregen, werkte 13 procent al na drie maanden, tegenover 1 procent van de groep 2014 – vaak als oproepkracht of via een uitzendbureau (CBS, Asiel en

Integratie 2026). Dat is een reële verbetering, maar het relativeert ook het beeld dat inburgering en werk vanzelf en snel gaan: in de eerste jaren leunt de overgrote meerderheid van de statushouders op de sociale zekerheid, en pas na jaren verschuift het zwaartepunt richting werk. Die cijfers zijn geen verwijt aan individuen – velen starten met taalachterstand en een opvangverleden – maar ze horen wel een plek te krijgen in een debat dat nu vooral op aannames drijft.

Inburgering is meer dan een baan of een diploma

Nederland bevindt zich, zoals demograaf Jan Latten het noemt, in een dubbele demografische transitie. De autochtone bevolking vergrijst, krimpt door een naderende sterftegolf en heeft te weinig kinderen om dat op te vangen; bovendien emigreren meer Nederlanders dan er terugkeren. De bevolking met een migratieachtergrond groeit juist door, met een jongere leeftijdsopbouw en aanhoudende immigratie. Die tegengestelde bewegingen betekenen dat het sociale karakter van Nederland de komende decennia sneller zal veranderen dan ooit.

Dat maakt de vraag wat inburgering precies inhoudt urgenter. Een baan of een diploma is een indicator, geen garantie voor gedeelde waarden. Inburgering zou ook moeten gaan over instemming met fundamentele vrijheden – vrijheid van geloof, en net zo goed de vrijheid om geen of een ander geloof te hebben, gelijkheid tussen mannen en vrouwen, acceptatie van seksuele diversiteit. Waar nieuwkomers die waarden niet delen of actief bestrijden, ondermijnt dat het samenleven, ongeacht de herkomst of achtergrond van de persoon in kwestie. Een politiek debat dat zich beperkt tot instroomcijfers mist dit onderscheid volledig.

Het echte debat

De Europese Unie kiest ervoor de vergrijzing te beheren met immigratie, in plaats van in te zetten op meer kinderen door jonge gezinnen te ondersteunen. Zie het rapport Europese Commissie, Demografierapport 2026 (Joint Research Centre). Nederland ondervindt de gevolgen van die Europese koers rechtstreeks: krapte op de woningmarkt, druk op voorzieningen, en een bevolkingssamenstelling die sneller verandert dan de politiek durft te benoemen. Tegelijk laten de CBS-cijfers zien dat economische integratie reële tijd kost en in de eerste jaren zwaar leunt op de sociale zekerheid.

Geen van die feiten is reden voor paniek, maar wel voor een eerlijker debat. Dat debat zou moeten gaan over bevolkingsgroei als politiek vraagstuk in plaats van demografisch gegeven, over strengere en scherpere eisen aan inburgering die verder gaan dan werk of examen, en over de vraag welk Nederland wij willen doorgeven aan de volgende generatie. Zolang de discussie blijft steken in het tellen van hoofden, blijft de belangrijkste vraag onbeantwoord: niet hoe veel erbij komen, **maar wie wij samen willen zijn.**

Victor Cillekens
Secretaris LNS
Liberaal Netwerk
Senioren
secretaris@senioren.vvd.nl

Senioren uit Gelderland bezoeken Scalabor op 4 september 2026

Op 4 september jl. brachten 21 senioren uit Gelderland een bezoek aan Scalabor, het sociaal ontwikkeling bedrijf van Midden-Gelderland in Arnhem. Wij waren de eerste groep, die in het spiksplinternieuwe gebouw in Arnhem een bezoek brachten. Omdat de bewegwijzering nog niet optimaal was liep er een medewerker op het parkeerterrein om ons de ingang te wijzen. De ontvangst was hartelijk met koffie en Arnhemse meisjes (een speciaal koekje en lekkernij). De directeur van Scalabor had de nodige sheets voorbereid maar gaandeweg is hij daarmee niet doorgegaan, omdat er een interactieve discussie ontstond die de komende sheets overbodig zou maken. Scalabor is het vervolg van wat vroeger de Sociale Werkvoorziening Gelderland heette en heeft het stoffige imago geheel weggepoetst. Ze begeleiden mensen naar passend en zo mogelijk regulier werk in een werksituatie, zodat deze mensen hun talenten kunnen ontdekken en verder kunnen ontwikkelen. Met deze werkwijze vinden jaarlijks 400 inwoners een passende werkplek via Scalabor bij een van haar samenwerkingspartnerts.
Wie zijn dan die mensen die ondersteuning nodig hebben? Bij voorbeeld mensen met een SW dienstverband, mensen die vallen onder de Participatiewet, cliënten van het UWV (2e spoor), mensen zonder uitkering die ondersteuning nodig hebben (NUG-ers), oudkomers, nieuwkomers en jongeren met een psychische kwetsbaarheid, maar ook nieuwe doelgroepen. En er is geen wachtlijst!
Scalabor doet dit op eigen wijze er van uitgaande dat iedereen er toe doet en dat ook de arbeidsmarkt verandert. Inclusie is niet alleen een maatschappelijke opdracht maar kan ook een oplossing bieden voor de arbeidsmarkt. Zij beschikken over een groot netwerk van bedrijven met inclusieve werkgevers en werken samen met regionale reïntegratiebedrijven. Zo vinden zij passend werk door vervanging van SW en vinden 65% van de mensen hierdoor een duurzame baan. Bovendien ondersteunt Scalabor de werkgevers 3 maanden met begeleiding.
De energiesector is bij voorbeeld een nieuw project: Scalabor helpt bij de bouw, installatie- en elektrotechniek met het project “De Vakmakers”. Er is dan een zgn. straatje waarin de werknemer een eigen stukje monteert en zo doorgeeft aan een ander waardoor er een eindresultaat ontstaat. Scalabor is financieel gezond, begroot realistisch en schrijft zwarte cijfers. Zo bouwt men aan een inclusieve arbeidsmarkt in Midden Gelderland. Na afloop van de presentatie en rondleiding bood Scalabor ons een lunch aan. Wij hebben meteen gezegd dat wij dit zeer op prijs stellen maar de lunch graag wilden betalen, omdat wij geen gesubsidieerde broodjes willen eten.

Dat laatste viel in goede aarde. De lunch was zeer verzorgd en we werden nog aangemoedigd om de overgebleven broodjes mee naar huis te nemen, omdat ze anders zouden worden weggegooid. Conclusie: het was een heel interessant werkbezoek en voor de meesten van ons was deze vorm van ondernemerschap echt een eyeopener.

Geertje van der Burg-Berendsen
Bestuurslid Seniorennetwerk
VVD Gelderland

Werkbezoek St Martinus
Limburgse innovatie tussen de wijnranken

Het is dinsdag 18 augustus, de Tweede Kamer heeft nog reces, maar dat wil niet zeggen dat het vakantietijd is. Veel Kamerleden gebruiken deze periode, naast hun vakantie waar iedereen recht op heeft, om stukken door te nemen, vergaderingen voor te bereiden en het land in te trekken en werkbezoeken af te leggen.

Zo ook EK-lid Karin Straus, TK-leden Wendy van Eijk-Nagel, Martin de Beer en Statenlid voor de provincie Limburg Jacques Michél Bloi die op uitnodiging van Betty de Boer, directeur van SpititsNL, een werkbezoek brengen aan Wijndomein St. Martinus in Vijlen, Zuid-Limburg. Op uitnodiging van Karin mag ik ook deelnemen aan het werkbezoek wat mij als redacteur een mooie gelegenheid biedt

om er een artikel van te maken voor onze nieuwsflits van september 2026. Leuk om ook weer een dagje met Martin op te trekken want in een ver verleden hebben wij samen de Masterclass gevolgd en les gehad van o.a. Jeanine Hennis-Plasschaert.

Werkbezoek St Martinus | Limburgse innovatie tussen de wijnranken

28 hectare wijngaarden, nieuwe druivenrassen waarmee veel minder gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn en zelfs onderzoek naar een alternatief voor sulfiet. Bij Wijndomein St. Martinus in Rott bij Vijlen zagen we hoe innovatie, vakmanschap en ondernemerschap samenkomen.
Tijdens de rondleiding maakten we kennis met het wijndomein, dat sinds 1986 wijn produceert en als eerste in Nederland rode wijn maakte. Wijndomein St. Martinus is inmiddels uitgegroeid tot een innovatief wijndomein waar nieuwe druivenrassen en duurzamere productiemethoden in de praktijk worden getest.

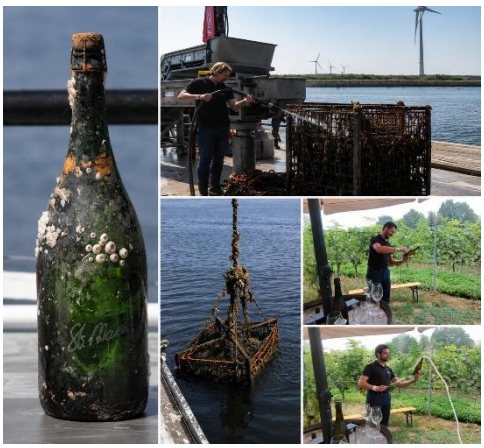
Reststromen worden hergebruikt en water en energie worden zo efficiënt mogelijk ingezet. Bijzonder is het onderzoek naar een alternatief voor sulfiet in wijn op basis van een extract uit citroenmelisse. Vanuit het Wijnkenniscentrum wordt ook samengewerkt met innovatieve bedrijven, overheden en universiteiten, waaronder Wageningen University & Research, Geisenheim en Freiburg, aan nieuwe technieken voor een duurzamere wijnbouw.

Na de rondleiding volgden een presentatie en gesprek met Betty De Boer en Denis Naudin ten Cate van SpiritsNL en Peter de Wolf van STIVA, Stichting Verantwoorde Alcoholconsumptie. We spraken over ontwikkelingen binnen de wijn- en gedistilleerdsector en de uitdagingen rond accijnzen, btw en regelgeving. Daarbij zijn veel belangrijke aandachtspunten vanuit de sector rechtstreeks meegegeven aan onze Kamerleden en het Statenlid.

Jacques Michél Bloi lichtte tijdens de bijeenkomst ook zijn aangenomen motie ‘Wat van Limburgse bodem komt, schenken we met trots’ toe. Vanaf 2027 worden tijdens officiële recepties en bijeenkomsten in het Gouvernement standaard Limburgse streekwijnen geschonken. Een mooie manier om onze eigen wijnbouw zichtbaar te maken en Limburgse producenten letterlijk een plek te geven in het huis van de provincie.

Voor Limburg zijn ook de landelijke ontwikkelingen extra relevant. Verschillen in belastingen en regelgeving met België en Duitsland zijn in onze grensregio direct voelbaar. Ze beïnvloeden waar consumenten hun aankopen doen en daarmee de concurrentiepositie en het verdienvermogen van Limburgse ondernemers.

Twee specialiteiten van St Martinus

Martine’s Zeewieg
Deze mooie droge, crèmige mousserende witte wijn is gemaakt volgens de Brut de Mer methode.

Caspar Een grappa die 4, 6 of 10 jaar gelagerd is op eiken

Het was een waardevol werkbezoek waar, naast de uitleg over het productieproces van de diverse wijnen, gesproken is over wet- en regelgeving, duurzaamheid, de hoge accijnsdruk in Nederland en gezondheid door Peter De Wolf Stichting Verantwoorde Alcoholconsumptie (STIVA) Denis Naudin ten Cate Betty De Boer en Hans Burghoorn.

Victor Cillekens
Secretaris LNS
Liberaal Netwerk
Senioren
secretaris@senioren.vvd.nl